

UDK 911.312 (497.5) "18"

Primljeno (Received): 20.12.1994

Prihvaćeno (Accepted): 25.3.1995.

Izvorni znanstveni članak

Original Scientific Paper

DEMOGRAFSKI RAZVOJ PUNTA U 20. STOLJEĆU

PETRICA NOVOSEL-ŽIC

Do 1971. god. najveće naselje na otoku Krku, Punat ima promjenljiv trend demografskog razvoja tijekom našeg stoljeća. Do 1921. god. i unatoč emigraciji, zbog visokog prirodnog priraštaja stanovništvo je bilo u porastu. Nakon toga su svi demografski pokazatelji negativni i do 1971. god. ukazuju na izumiranje stanovništva naselja. Posljednjih 20-ak godina demografska situacija se oporavlja imigracijom stranoga, i samo neznatnom emigracijom autohtonog stanovništva.

DEMOGRAPHIC DYNAMICS OF PUNAT IN 20th CENTURY

Since the beginning of the century until 1971 Punat, the largest settlement of the Krk island, is characterised by variable demographic dynamics. Thus, until 1921 the population of the settlement increase in spite of emigration because its natural growth (birth-rate) was very high. After 1921 all demographic trends became negative so that the stage of extinction of local population was reaching up to 1971. Demographic situation has been recovering during last twenty years due to remarkable immigration rate accompanied by very low emigration of local inhabitants.

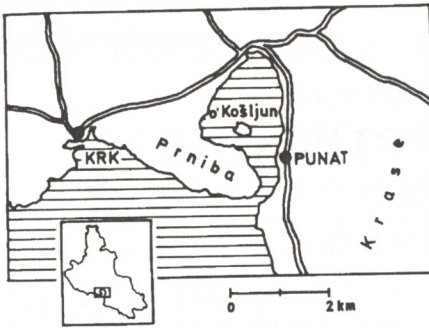
Uvod

Punat je kao otočko naselje sastavni dio šireg priobalnog, prije svega otočkog prostora Republike Hrvatske što ga u demografskom pogledu obilježava depopulacija. Stoga i demografski razvoj Punta promatramo u okviru otočkog prostora i navedene problematike. Medusobne sličnosti u trendovima kretanja i raznim pokazateljima proizlaze iz zajedničke političke i gospodarske sudbine.

Zbog prirodne privlačnosti i još nedovoljno iskorištenih gospodarskih mogućnosti otoci i otočka naselja postaju sve zanimljivija. Pa zamah uzimaju svi oblici djelatnosti osobito vezani za more. To se povoljno odražava na demografski razvoj. Domaće stanovništvo

sve manje iseljuje, a mnogi iz unutrašnjosti useljuju. Tako u Puntu posljednja dva desetljeća po prvi puta bilježimo pozitivan selidbeni saldo.

Punat je do 1971. god. bilo i najveće naselje na otoku Krku. Tada ga je prestigao Krk - središte otoka. Punat je obalno položeno naselje što mu omogućuje iskorištavanje i kopna i mora. Tako je još početkom našeg stoljeća temelj autarhičnog života bila zemlja - Krase u zaleđu i poluotok Prniba pred njime (sl. 1.). Danas, krajem istog stoljeća, to je more u svim oblicima - Puntarska draga i širi akvatorij.

Slika 1. Uža prirodna sredina Punta
Fig. 1. Physiographic elements of the closer Punat area.

Tab. 1.: Kretanje broja stanovnika naselja Punta i Krka od 1869. do 1991.

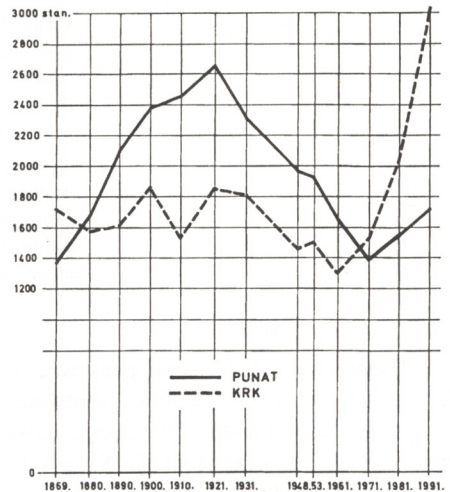
Table 1. Population dynamics of inhabitants of Punat and Krk in the period 1869-1991.

GODINA	NASELJE	
	Punat	Krk
1869.	1363	1582
1880.	1667	1592
1890.	2120	1605
1900.	2367	1605
1910.	2443	1713
1921.	2626	1411
1931.	2320	1812
1948.	1958	1439
1953.	1917	1455
1961.	1635	1255
1971.	1390	1531
1981.	1531	2068
1991.	1696	3022

Izvor: Za pojedine godine odgovarajuće statističke publikacije navedene u popisu literature i izvora

Neka obilježja kretanja stanovništva

Osnovno populacijsko obilježje Punta tijekom našeg stoljeća je nejednak trend kretanja. On pokazuje porast stanovništva do 1921. god. i pad nakon nje, do 1971. god., te posljednjih godina ponovno porast. Ovu činjenicu potrebno je imati na umu, jer je ona u neprekidnoj uzročno-posljedičnoj sprezi s nizom populacijskih obilježja. Navedeni trend kretanja vidi se iz tablice 1 i slike 2. Ističe se 1921. godina s najvećim brojem stanovnika - 2 626, a 1869. god. s najmanjim - 1 363 stanovnika. Dakle, za 52 godine stanovništvo Punta poraslo je za 1 263 stanovnika ili 93,0%. Pa je ovo razdoblje njegove demografske ekspanzije, ali ne i dobrog življenja.

Slika 2. Kretanje broja stanovnika Punta i Krka od 1869. do 1991.

Fig. 2. Population dynamic of Punat and Krk 1869-1991.

Međutim, u slijedećem, gotovo jednakotrajnom razdoblju od 1921. do 1971. god. apsolutni pad stanovništva Punta bio je gotovo isti - 1 236 stanovnika. S obzirom na veću de-

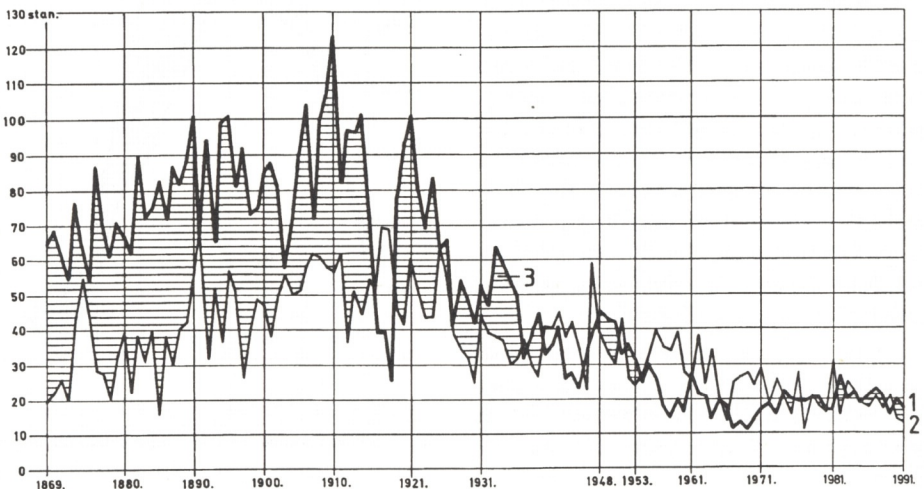
mografsku osnovu, relativni pad iznosi 47,1%. Pa je ovo razdoblje veoma zabrinjavajuće de-populacije naselja. Ali, iz grafikona se nazire još nešto, a što u demografski razvoj Punta ulijeva nadu i opravdani optimizam. To je ponovno uzlazni trend kretanja stanovništva nakon 1971. god. koji već u 1991. god. kada Punat ima 1696 stanovnika bilježi porast od 306 ili 22,0% stanovnika. A Krk je istovremeno porastao za 1531 ili 93,4% stanovnika! Ovakovom kretanju stanovništva pridonijela su još neka obilježja demografskog razvoja što ćemo ih u nastavku razmotriti.

Prirodno kretanje

U razmatranju prirodnog kretanja težište je stavljeno na skupinu koja obuhvaća rod-nost, smrtnost, te priraštaj kao značajnu odrednicu. Prirodni priraštaj odražava, ne

samo ostala biološka svojstva demografske mase, već i društveno-gospodarske prilike promatranog naselja ili kraja. Prirodno kretanje stanovništva Punta u vremenu od 1869. do 1991. god. (sl.3.) dopunjuje i potvrđuje trend općeg kretanja stanovništva Punta (sl.2.). I grafikon prirodnog kretanja ističe dva nejednaka dijela - porast pojave do 1921. god. a pad nakon nje. Iako se linije rođenih i umrlih do 1921. god. kada su stope prirodnog prirasta visoke, nekoliko puta približuju (1874, 1892. i 1903. god.), tek usjeklina ratnog intervala (1914. do 1918. god.) znači prvi ozbiljniji poremećaj u prirodnoj dinamici stanovništva Punta koji će postati njegovo obilježje do danas.

Usporedimo li ove procese prirodne di-namike s uzlaznom linijom kretanja stanovništva (sl. 2.) postaje jasan onaj demo-

Slika 3. Prirodno kretanje stanovništva Punta od 1869. do 1991.

1-rođeni; 2-umrli; 3-prirodni priraštaj

Fig. 3. Natural dynamics of the Punat population 1869-1991:

(1) number of new-borns; (2) number of died; (3) natural population growth (birth-rate).

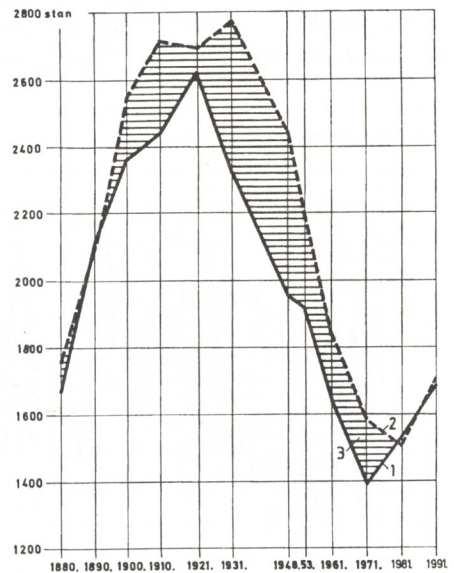
grafski "zalet" Punta u dvadeseto stoljeće. On je naime, sve do 1921. god. bio neprekidno pothranjivan relativno visokim prirodnim priraštajem. Najveću apsolutnu vrijednost prirodnog priraštaja od 434 stanovnika Punta je imao u međupopisnom intervalu 1890. do 1900. god. a najmanju od 256 stanovnika od 1910. do 1921. god. Zbog kratke i zanimljive analize elemenata prirodne dinamike izdvojen je međupopisni interval 1900 - 1910. god. U ovih 10 godina prirodni priraštaj iznosio je 351 stanovnika. Dragocjen i pozitivan podatak. Prividno, jer on nema i odgovarajuću pozitivnu pozadinu. Komponente iz kojih je proizašao vrlo su visoke, prema tome skupe i nerentabilne. Naime, u Punta je tijekom navedenog međupopisnog razdoblja broj rođenih iznosio 885, a broj umrlih 534 stanovnika. Previše rođenih i umrlih za rezultat prirodnog priraštaja od samo 351 stanovnika ili 39,7% od sveukupno rođenih. Preostalih 534 ili 60,3% stanovnika otpada na umrle. No, ovakovi omjeri broja rođenih i umrlih dio su demografske slike Punta na prelazu stoljeća. Oni su odražavali relativno primitivnu, slabo razvijenu i izoliranu sredinu i bili su obilježje ne samo Punta i otoka Krka, već i mnogih dijelova današnje Republike Hrvatske. Visoke stope prirodnog priraštaja uvjetovale su stvaranje velikih obitelji s po više od deset članova. U njima se je skromno živjelo, često samo preživljavalo.

I bez obzira na povremeno gospodarski povoljnija razdoblja kao npr. dobra konjunktura vina, mnogo je mladih muževa i sinova hranitelja bilo gotovo primorano na emigraciju.

Migracijska obilježja

U migracijskim kretanjima stanovnika Punta prevladava emigracija. Sporadični slučajevi doseljavanja gubili su se u snazi i dugotrajnosti emigracije. Ipak, u nekoliko

posljednjih desetljeća nastupio je obrat u migracijskim kretanjima. Sve slabija emigracija domaćeg stanovništva potisnuta je imigracijom. to je očiti dokaz novih gospodarskih prilika i drugačijeg vrednovanja ovog prostora. Doseljavanje stanovništva bilo s otoka, iz drugih dijelova Republike Hrvatske ili iz nekih republika bivše Jugoslavije, ponajviše iz Bosne i Hercegovine nije samo dobrodošlo. Ali, uz blago smanjenje prirodnog pada od minus 9,4% u razdoblju 1948. do 1971. god. na minus 0,9% u razdoblju od 1971. do 1991. god. imigracija je, bar za sada jedini element u oživljavanju naselja. Njome je u vremenu od 1971. do 1991. god. stanovništvo Punta poraslo za 22,0%.

Slika 4. Odnos popisima utvrđenog i izgubljenog stanovništva Punta od 1880. do 1991. 1-popisima utvrđeno kretanje, 2-prirodno kretanje, 3-izgubljeno stanovništvo

Fig. 4. Differences between census data and lost population of Punta 1880-1991: (1) census data; (2) natural population growth (birth-rate); (3) lost population.

Na dugotrajno iseljavanje stanovništva Punta raznolikim intenzitetom ukazuje usporedba popisima utvrđenog broja stanovnika i prirodnog priraštaja za razdoblje od 1880. do 1991. god. (sl.4.). Do 1900. god. jedva prisutan proces iseljavanja poprima nakon toga vrlo široke razmjere. Ne bez lančanih posljedica.

neprekidno rasla. Preostalih 414 stanovnika ili 30,0% od navedenog prirodnog priraštaja, tj. 10 stanovnika prosječno godišnje već je izgubljeno emigracijom.

U razdoblju 1921. do 1971. god. procesi su mnogo drastičniji. Apsolutni prirodni priraštaj dao je samo 93 stanovnika, a 1971. godina bilježi manjak od 1 236 stanovnika. Pa

Tablica 2. Tipovi općeg kretanja stanovništva Punta A 1900-1921, B 1948-1971 i C 1971-1991. godine
Table 2. Types of population dynamics of inhabitants of Punat in particular periods: (a) 1900-1921; (b) 1948-1971; (c) 1971-1991.

A								
Tip	Popisi		Promjena 1900-1921.		Pri rodno kretanje 1900-1921.		Selidbeni saldo 1900-1920.	
	1900.	1921.	broj	%	broj	%	broj	%
E ₁	2347	2626	259	11,0	607	25,6	-348	-14,7
B								
Tip	Popisi		Promjena 1948-1971.		Pri rodno kretanje 1948-1971.		Selidbeni saldo 1948-1971.	
	1948.	1971.	broj	%	broj	%	broj	%
E ₄	1958	1390	-568	-29,0	-184	-9,4	-384	-19,6
C								
Tip	Popisi		Promjena 1971-1991.		Pri rodno kretanje 1971-1991.		Selidbeni saldo 1971-1991.	
	1971.	1991.	broj	%	broj	%	broj	%
I ₂	1390	1696	+306	+22,0	-4	-0,9	+302	+21,7

Međuovisnost već predhodno analiziranog kretanja stanovništva Punta odražava se i u snazi njegova iseljavanja, emigracije što je analiziramo od 1880. do prelomnih 1921. i 1971. godine.

U razdoblju do 1921. god. apsolutni prirodni priraštaj u Puntu iznosio je 1 373 stanovnika. Od toga je 959 ili 70,0% stanovnika "ugrađeno" u sveukupnu populacijsku masu koja je stoga sve do 1921. god.

se pitamo, odakle se je podmirivao tako veliki manjak stanovništva? Iz dva izvora: a) iz prirodnog priraštaja podmireno je samo 7,5% gubitka. Time je u cjelosti, tj. 100% "progutan"; b) iz demografske osnove podmireno je preostalih 92,5% manjka, odnosno 1 143 stanovnika. Ovo je samo statistička cijena emigracije koja je u stvarnosti daleko drastičnija. Neprekidnim "podkradanjem" demografske osnove, ona se sve više smanjuje.

I može se reći, da ono stanovništvo koje se je do 1921. god. mukotrpno reproduciralo, u ovome razdoblju do 1971. god. izdašno se troši. I to, izdašnije do 1948. god. dok je još osnovna masa stanovništva veća, a nakon toga u skladu s manjom osnovom i "potrošnja" je manja, odnosno gubitak stanovništva je manji, pa se i površina iseljenog stanovništva (sl.4, oznaka 3) vidno smanjuje.

Od 1971. do 1991. god. stanovništvo Punta je u porastu, a proces emigracije gotovo sasvim zamire. Započinje lagani proces imigracije.

Kuda vode ovakovi procesi i koji tip općeg kretanja stanovništva oni ističu sagledat će se u nastavku. Stoga je izdvojeno nekoliko kraćih međupopisnih intervala (tab.2.): A - 1900 do 1921; B - 1948 do 1971. i C - 1971 do 1991. god. Demografski pokazatelji u intervalima A i B potvrđuju Punat kao emigracijsko naselje, dok interval C ukazuje na imigraciju i znači dobar početak daljnjeg demografskog razvoja stanovništva Punta. Dva intervala emigracijskih osobina kvalitativno se razlikuju. Tako u vremenu od 1900. do 1921. god. Punat već obilježava početni, najblaži eksodusni stadij - E₁. Pokazatelji što upućuju na takav zaključak jesu: popisom ustanovljeno kretanje je pozitivno i ono iznosi 259 ili 11,0% stanovnika; prirodni priraštaj je također pozitivan i iznosi 607 ili 25,6% stanovnika.

A iz razlike stope prirodnog priraštaja koja je veća od popisne stope proizlazi negativan selidbeni saldo. On iznosi minus 348 ili minus 14,7% stanovnika. Ovime je potvrđena pozitivna populacijska dinamika u promatranom intervalu, ali načeta emigracijom. Proces emigracije će samo nekoliko desetljeća kasnije poprimiti još izraženiji, teži oblik. Pa je u razdoblju 1948. do 1971. god. Punat ušao u posljednji emigracijski stadij - E₄ obilježen izumiranjem stanovništva. (tab.2.B). Demo-

grafska kretanja u Punta u to vrijeme tj. nakon drugog svjetskog rata u skladu su s negativnim pokazateljima ovog eksodusnog - E₄ tipa. Tako međupopisna razlika iznosi minus 568 ili 29,0% stanovnika; prirodni priraštaj, točnije prirodni pad je minus 184 ili minus 9,4% stanovnika; stopa prirodnog pada niža je od popisne stope i na poslijetku i selidbena bilanca je također negativna. Ona iznosi minus 384 ili 19,6% stanovnika.

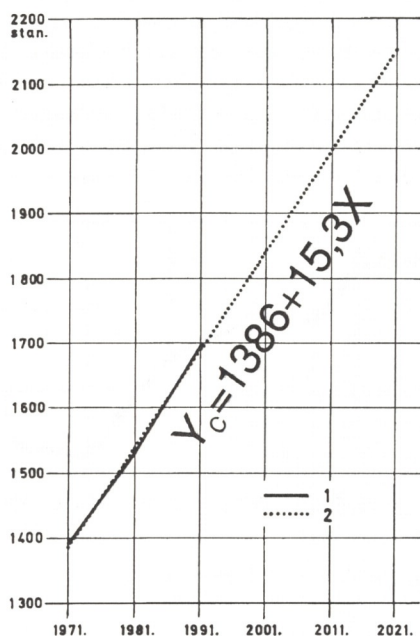
Obilježen ovakvim tipom općeg kretanja stanovništva Punat se istovremeno poistovjećuje prije svega s otokom Krkom kao i širim otočkim prostorom Hrvatske u kojem većina naselja i općina ima slične eksodusna obilježja i status nerazvijenih krajeva. U razdoblju 1961. do 1971. god. gotovo 75% općina Hrvatske imalo je eksodusno obilježje u rasponu od E₁ do E₄.

No, kolikogod demografski razvoj Punta do 1971. god. ozbiljno zabrinjava toliko posljednje analizirano razdoblje 1971. do 1991. god. (tab.2.C) unosi vedrinu. Jer, samo prirodni priraštaj ima negativan predznak. No, vrijednost mu je smanjena s predhodnih minus 9,4% na samo minus 0,9% i manja je od vrijednosti stope popisom ustanovljenog kretanja koja iznosi 22,0%. I migracijski saldo je pozitivan. Iznosi 302 ili 21,7% stanovnika. Sve su ovo elementi imigracijskog tipa općeg kretanja stanovništva - I₂ čije obilježje je - regeneracija naselja imigracijom.

Tako Punat, kao uostalom čitav otok Krk postupnim poboljšanjem gospodarskih prilika stvara uvjete za imigraciju. Dakle, dolazi do regeneracije stanovništva koje se je izvuklo iz faze izumiranja, pa sada uvjerljivo raste. I svi su izgledi da će takav trend zadržati i u buduću, bar što se Punta tiče.

Naime, polazeći od pozitivnih demografskih pokazatelja za 1971, 1981. i 1991. god. uz pretpostavku da u razdoblju do 2021. god. ne će doći do značajnijih promjena, osobito ne do

demografskih stresova, niti do snažnijih procesa migracije, već da će se zadržati kretanje primjereno razdoblju 1971. do 1991. god. projekcija stanovništva je pozitivna. Prema njoj Puntat bi trebao imati: 2001. god. 1845 stanovnika; 2011. god. 1998 stanovnika i 2021. god. 2151 stanovnika. Ovako umjereni porast od cca 8% u pojedinim desetgodišnjim intervalima prikazan je linijskim grafikonom (sl.5.).

Slika 5. Projekcija stanovništva Punta do 2021. godine: 1 - stanovništvo po popisu; 2 - trend

Fig. 5. Forecast of population dynamics of Puntat up to 2021: (1) census data; (2) tren

Sastav stanovništva po dobi i spolu

Veoma uočljiva uzročno-posljedična sprega s emigracijom, odnosno s prirodnom i prostornom dinamikom stanovništva u kojoj

je dosada bilo govora odražava se kroz dobno-polni sastav stanovništva Punta. Ta međuovisnost sastoji se u slijedećem: odlaskom muškaraca u tuđinu u Puntu ostaje višak žena, manjak je broja rođenih, a smanjuje se i članstvo obitelji. Sve to dovodi do apsolutnog pada stanovništva, do njegova starenja i nemogućnosti revitalizacije vlastitim biološkim snagama i konačno, gotovo do ruba demografske katastrofe koja se tek nakon 1971. god. ipak ublažuje.

Emigracija koja u nas traje već više od stotinu godina i silno utječe na demografski razvoj Punta, s vremenom je poprimila nov kvalitet i jačinu. Naime, do prvog svjetskog rata, a osobito do 1921. god. iseljavalo je pretežito muško stanovništvo, uglavnom u zemlje Novog svijeta. Nakon drugog svjetskog rata, uz muškarce, emigranti postaju i mlade žene u fertilnoj dobi. Posljedice su višestruko negativne za daljnji demografski razvoj naselja. Začetak mu je u neuravnoteženom spolnom sastavu. Na to ukazuje i koeficijent feminiteta za razdoblje 1890. do 1991. god. što ga donosi tablica 3. i slika 6. Pojava je usklađena s procesom emigracije, pa je u porastu do 1921. god. kada s 130 žena na 100 muškaraca dostiže vrhunac. I sve do 1948. god. višak žena je osjetan (127, 125 žena na 100 muškaraca). Poslije 1948. god. taj omjer se vidno smanjuje da bi 1981. god. bio - 102, a 1991. god. 103 žene na 100 muškaraca. U vremenu između 1921. i 1948. god. ovakovo stanje je posljedica ne samo iseljavanja muškaraca, već i njihovog brojnjeg stradavanja u dva svjetska rata.

Sastav stanovništva po dobi još dublje ističe posljedice emigracije. Dobni sastav može se promatrati u raznim vremenskim presjecima. Odabrana je 1961. god. koja još "hvata" same početke iseljavanja iz našeg kraja. Naime, veći broj žena koje su 1961. god. bile u dobi 65 do 89 godina (sl.7.) rođene su

Tab. 3. Broj žena na stotinu muškaraca u Puntu od 1890-1991.

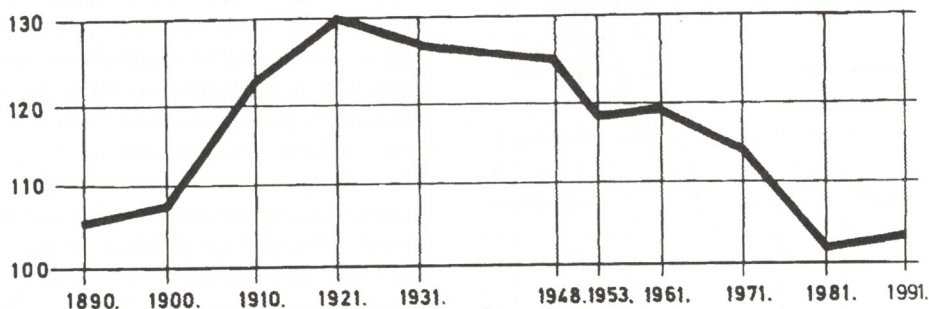
Table 3. Number of women per 100 men in Punat 1890-1991.

Godina	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.	1948.	1953.	1961.	1971.	1981.	1991.
Broj muškaraca na 100 žena	105	107	123	130	127	125	118	119	114	102	103

između 1872. i 1896. godine i izravna su posljedica iseljavanja muškog stanovništva. Ove žene rođene npr. 1872. god. bile su u cvijetu mladosti (18 godina) oko 1890. god. kada počima proces emigracije.

Osim što otkriva demografske procese i stanja iz prošlosti naselja, dobno-spolna piramida je vrlo vjeran odraz i demografske stvarnosti. Priložena dobna piramida za 1961.

posljedičnu generacijsku vezu triju najmanjih skupina koje se mogu slikovito nazvati "djedovi, sinovi, unuci". Kao što slika 7. ističe radi se naime o slijedećim skupinama: a) 60 - 64 godine (to su očevi onima iz slijedeće b) skupine, a djedovi onima iz c) skupine); b) 40 - 44 godine (to su sinovi onih iz a) skupine, a ujedno očevi onima iz c) skupine) i c) 15 - 19 godina (to su sinovi onih iz b) skupine, a unuci

Slika 6. Broj žena na stotinu muškaraca u Puntu od 1890. do 1991.

Fig. 6. Number of women per 100 men in Punat 1890-1991.

god. koja više nalikuje okljaštrenom stablu ističe opću nepovoljnost dobnog sastava stanovništva Punta. Umjesto široke osnove imamo suženje, a umjesto oštrog, piramidalnog vrha - proširenje. Ovakova slika je u potpunom skladu s prethodno objašnjenim tipom kretanja stanovništva - E₄ koji se odnosi na ovo vrijeme kao i s kriterijem prema kojem je stanovništvo Punta staro, regresivno.

Zanimljivo je proanalizirati ovo okljaštreno dobno stablo kroz uzročno-

onih iz a) skupine). Ove izrazito sužene skupine, osobito a) i b) povezuje i slična sudbina. Evo kako. Stanovništvo iz skupine a), tj. 60 - 64 godine koja se može proširiti i na slijedeću skupinu 65 - 69 godina je za prvog svjetskog rata bilo ili je trebalo biti u ulozi mladih roditelja. No, poneki od njih, kao žrtve rata to nikada nisu postali. Prema tome, i njihova potencijalna djeca, - skupina b) 40 - 44 godine nikad nisu rođena. Tako se začeci poremećaja biološke ravnoteže u Puntu

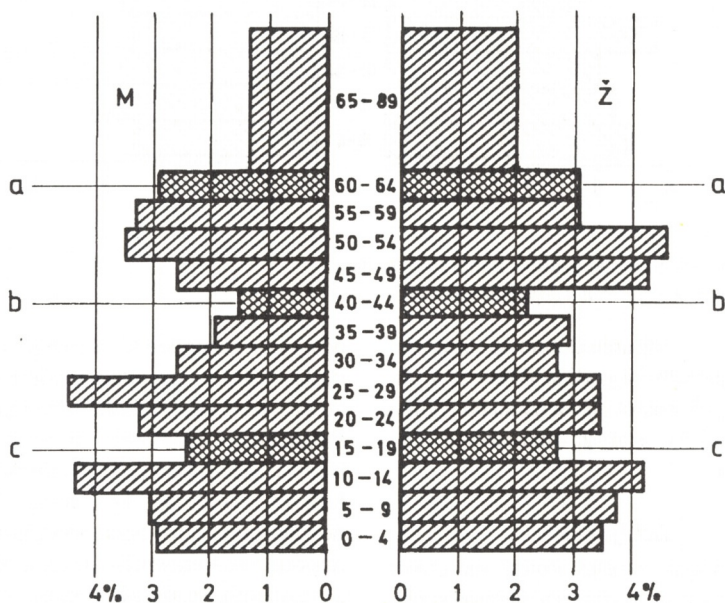

zrcale u smanjenom broju b) skupine. Ali njen veoma naglašen deficit, najveći među petogodišnjim skupinama dobnog stabla za 1961. god. posljedica je i velikih gubitaka njih, kao dvadesetogodišnje populacije Punta u drugom svjetskom ratu. Nakon ovakovog razmatranja shvatljiv je i naglašen deficit i u skupini c) 15 - 19 godina tj. sinovi b) skupine. Naime, izravnim gubicima pripadnika b) skupine u drugom svjetskom ratu nastali su indirektni gubici nepostojanjem onih iz skupine c) koji bi se bili rodili da im nesuđeni roditelji nisu u ratu poginuli. Punat je tako ostao prikraćen za dio potomstva iz svih triju tretiranih generacija što uz ostale procese ima odraza na opću demografsku sliku naselja.

skupina sada u dobi 45 - 49 godina postigla potpunu ravnotežu spolova, skupina b) sada u dobi 70 - 74 godine osim što je u odnosu na 1961. god. zbog veće smrtnosti smanjena za 0,8% i nadalje veći broj žena ukazuje na njihov duži životni vijek. To je poznata činjenica i u ovom kraju.

Spolna uravnoteženost dobne skupine c) 45 - 49 godina u odnosu na 1961. god. posljedica je podjednakog iseljavanja stanovništva obaju spolova još u mladoj dobi. Istovremeni deficit ove skupine od 1,1% proizlazi iz njihove pripadnosti još uvijek radnom kontingentu stanovništva izvan Punta.

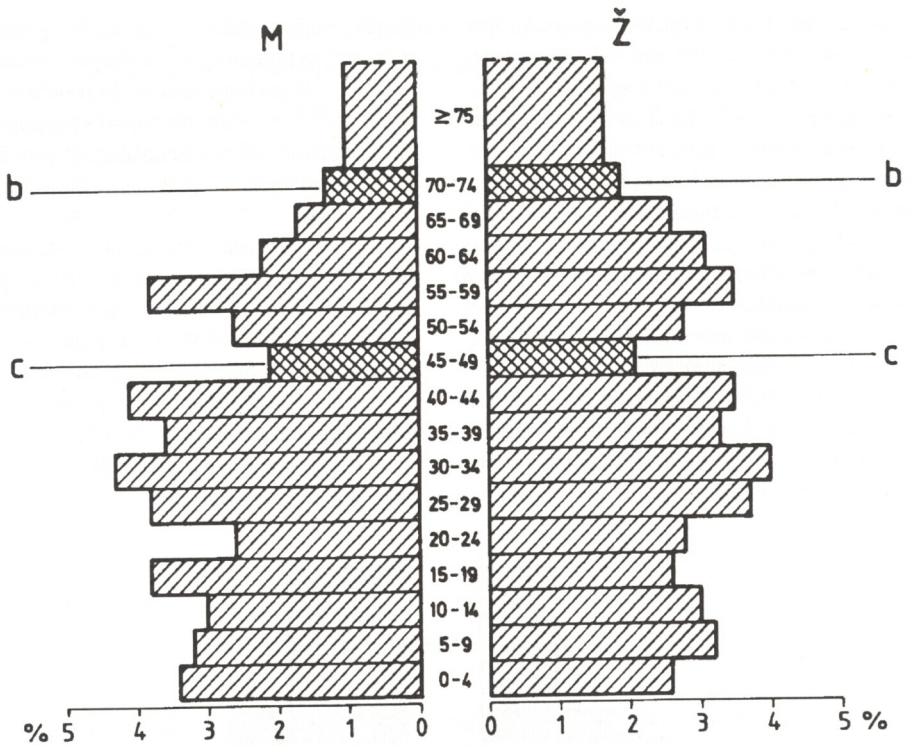
Dobno-spolna piramida za 1991. god. pravilnija je i potpunija. Zadovoljavajući udio

Slika 7. Dobna piramida stanovništva Punta 1961. godine
Fig. 7. Age structure of the Punat population in 1961.

Skupine b) i c) mogu se pratiti i nakon 30 godina kroz dobno-spolnu piramidu stanovništva Punta za 1991. god. (sl.8.). I 1991. god. su one najdeficitarnije. Ali, dok je c)

muškog i ženskog stanovništva u dobnim skupinama od 25 do 45 godina posljedica je imigracije upravo ovog, najvitalnijeg dijela radnog kontingenta.

Slika 8. Dobna piramida stanovništva Punta 1991. godine
 Fig. 8. Age structure of the Punat population in 1991.

I unatoč poboljšanju dobno-spolnog sastava u posljednjih 30 godina Punat je s udjelom od 26,1% stanovništva iznad 60 godina zadržao obilježje starog, regresivnog tipa stanovništva.

Zaključak

Stanovništvo naselja Punat na otoku Krku praćeno je i analizirano u međuovisnosti niza demografskih sastavnica. Među njima izdvaja se dugotrajan proces emigracije kojim je narušen pravilan tijek demografskog razvoja naselja.

Ta silno erodirana demografska situacija, posebno izražena u razdoblju 1921. do 1971. god. zacjeljuje. Naime, u Puntu, kao jednom

od naselja gospodarski višestruko zanimljivog otoka Krka, a zajedno s njime kao dijela atraktivne hrvatske obale Jadrana, otvaraju se mogućnosti zaposlenja u raznim djelatnostima, a najviše u turizmu. Budući da populacijska sredina ne može udovoljiti novonastalim potrebama za radnom snagom importira se stanovništvo iz unutrašnjosti. Od povremenih, sezonskih, mnogi postaju stalnim stanovnicima i otoka i Punta. Pa, upravo ova kategorija, dakle imigranti pridonose regeneraciji stanovništva. No, međutim, i unatoč pozitivnoj statistici, ovaj proces ne smatramo najsretnijim oblikom revitalizacije Punta.

Literatura i izvori

Friganović, M. (1990.): Demogeografija - Stanovništvo svijeta, (Školska knjiga) Zagreb

Jutronić, A. (1955.): Kretanje stanovništva na srednjedalmatinskim otocima kroz zadnjih 100 godina, (Geogr. glasnik 14-15)

Marković, P. (1963.): Staračka domaćinstva na selu, (Sociologija sela br. 2) Zagreb

Novosel-Žic, P. (1976.): The Island of Krk - An Example on the Depopulation Island in Croatia after World War II, (Geographical papers 2) Zagreb

Novosel-Žic, P. (1987.): Otok Krk od trajekta do mosta, Zagreb-Krk

- Spezialortsrepertorium des österreichisch-illyrischen Küstenland vom 31. Dezember 1900 i 1910, Wien 1906 i 1918.

- Definitivni rezultati popisa stanovništva od 31. januara 1921., Sarajevo (1932.) i od 31. marta 1931. Beograd (1937)

- Konačni rezultati popisa stanovništva za 1948, 1953, 1961, 1971, Savezni zavod za statistiku i evidenciju, Beograd

- Dokumentacija 881 (Popis stanovništva 1991.), Republički zavod za statistiku Hrvatske

SUMMARY

DEMOGRAPHIC DYNAMICS OF PUNAT IN 20th CENTURY

by

Petrica Novosel-Žic

Introductively defined goal of the paper has been achieved in extent which was allowed by available referring official data. By a detailed demographic analysis of the Punat population during last one hundred years both positive and negative trends in population dynamics have been determined.

The positive demographic trends, characterising the stage of population expansion, have been remarked in the period 1869-1921. Absolute population increase in this period was 1.263 inhabitants, i.e. 93% of total population. It was mainly caused by high natural growth (birth-rate), which was in the same time accompanied by high mortality rate. On the other hand, negative demographic trends were dominant in the period 1921-1971. The basic fact itself, i.e. an absolute decrease of population of 1.236 inhabitants in this period, apparently shows at prevailing adverse proc-

esses which had caused such a negative demographic situation. The most intensive process among them was emigration, present generally in Croatia for almost one hundred years, but it was especially strong since the Second World War onwards. In that period members of young generation, both men and women, were the most common emigrants. For this reason the birth-rate has been decreased causing a natural population decrease as an expected consequence. Population gets older, reaching in the period 1948-1971 the exodus type group E4, i.e. stage of population extinction.

Fortunately, the most recent trends give some optimism in further demographic dynamics of the Punat population, forecasted till the year 2021: the number of residents were increased from 1.390 in 1971 to 1.696 in 1991.

Dr. Petrica Novosel-Žic, izvanredni profesor
Geografski odsjek PMF
41000 ZAGREB, Hrvatska
Marulićev trg 19